

Departement Social Work

Afstudeerrichting Maatschappelijk Werk

Maatschappelijke kwetsbaarheid in de bijzondere jeugdzorg

Door Nora Gielen

Eindwerk aangeboden tot het bekomen

van het diploma bachelor sociaal werk

(maatschappelijk assistent)

Hasselt

Academiejaar 2013- 2014

Departement Social Work

Afstudeerrichting Maatschappelijk Werk

Maatschappelijke kwetsbaarheid in de bijzondere jeugdzorg

Door Nora Gielen

Eindwerk aangeboden tot het bekomen

van het diploma bachelor sociaal werk

(maatschappelijk assistent)

Hasselt

Academiejaar 2013- 2014

Inhoud

1	Algemene Inleiding	10
1	SITUERING STAGEPLAATS	12
1.1	Breder Kader.....	12
1.2	VZW Jongerenwerking Pieter Simonon	12
1.2.1	Een POS staat voor een ‘problematische opvoedingssituatie’	13
1.2.2	Een MOF staat voor een ‘misdrijf omschreven feit’	17
1.3	Visie	19
1.3.1	Kernpunten.....	19
1.3.2	Grondwaarden.....	19
1.4	Missie.....	20
1.5	Methodieken	21
1.5.1	Verbindende methodieken.....	21
1.5.2	Deblokkerende methodieken.....	22
1.5.3	Herstelgerichte methodieken.....	23
1.5.4	Andere.....	23
1.6	Doelstellingen CANO	24
1.6.1	Microvlak	24
1.6.2	Mesovlak	24
1.6.3	Macrovlak	25

1.7	Diensten Jongerenwerking Pieter Simonon	26
1.7.1	Het leergroepsteam.....	26
1.7.2	Het contextteam	26
1.7.3	De sociale dienst	27
1.7.4	De dienst tijdsbesteding	27
1.7.5	Het STUT-team	28
1.7.6	Projectmatig werken	28
2	THEORETISCH KADER.....	31
2.1	Doelgroep	31
2.1.1	Maatschappelijke kwetsbaarheid.....	32
2.1.2	Belangrijkste kenmerken	33
2.1.3	Maatschappelijke kwetsbaarheid over generaties heen	35
2.2	De dienst tijdsbesteding	37
2.2.1	Takenpakket.....	38
2.2.2	Trajecten	39
2.3	Conclusie	42
3	PRAKTISCH GEDEELTE	43
3.1	Hoofdonderzoeksvraag.....	43
3.2	Deelvragen.....	43
1.	Onderzoeksmethode	44
3.2.1	Directe waarneming in natuurlijke situatie	44

3.2.2	De onderzoeker is nadrukkelijk aanwezig bij de dataverzameling.....	45
3.2.3	Het perspectief van de respondenten staan centraal	45
3.2.4	Iedereen aan het woord.....	45
3.3	Besluit van de bevindingen	47
3.3.1	Jongeren	47
3.3.2	Begeleiding.....	48
3.4	Aanbevelingen	49
3.5	Conclusie	50
4	KRITISCHE BLIK.....	52
4.1	Beperkingen in het onderzoek	52
4.2	Proces en beleving	53
4.3	Stageplaats.....	53
4.4	Eigen leerproces	54
4.5	Conclusie	55
5	Algemeen besluit.....	56
6	Bronnen.....	58
6.1	Elektronische bronnen	58
6.2	Mondelinge bronnen	58
6.3	Boeken.....	59
6.4	Overige	59
7	Bijlagen.....	1

7.1	Vragenlijst jongeren	1
7.1.1	Evaluatie tijdsbesteding.....	1
7.1.2	Evaluatie begeleiding	1
7.2	Vragenlijst begeleiding.....	1
7.3	Contract toestemming minderjarige	2

POS	problematische opvoedingssituatie
MOF	misdrijf omschreven feit
SJD	Sociaal Juridische Dienst
HAC	Herstelrechtelijke en Constructieve Afhandelingen
CANO	Centrum voor Actieve Netwerkontwikkeling en Omgevingsondersteuning
DTB	dienst tijdsbesteding
OM	Openbaar Ministerie
ITP	Integrale Toegangspoort
BZW	Begeleid Zelfstandig Wonen
CAD	Centrum Alcohol en Drugs
CGG	Centrum Geestelijke Gezondheidszorg
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
KUL	Katholieke Universiteit Leuven

Voorwoord

Het is een heel proces geweest dit eindwerk tot een goed einde te brengen. Ik heb geleerd door te zetten in moeilijke periodes. Natuurlijk is dit eindwerk niet los te koppelen van mijn stageplaats, het CANO-begeleidingstehuis van VZW Jongerenwerking Pieter Simenon. De ervaringen die ik heb opgedaan op mijn stageplaats en het maken van mijn eindwerk zorgden voor een verhoogd zelfinzicht en zelfreflectie.

Dit alles zou niet gelukt zijn zonder de steun en hulp van mijn mama en papa. Zij gaven mij advies doorheen dit proces. Ook mijn vrienden die mij na een vermoeiende periode werken terug even tot rust brachten, mijn vriend Luc die er altijd voor mij was wanneer ik het moeilijk had. En als laatste, maar zeker niet de minste wil ik mijn stagementor Roel Gerits, de collega's op mijn dienst, Kristien Leen, Iene Jaspers en Katrien Thues bedanken voor al hun hulp, advies en de zeer fijne samenwerking op de dienst tijdsbesteding.

1 Algemene Inleiding

Tijdens mijn stage op de dienst tijdsbesteding in het begeleidingstehuis van Jongerenwerking Pieter Simenon ben ik in contact gekomen met op maatschappelijk kwetsbare jongeren.

In een samenleving waar de zwakkeren niet altijd de kracht hebben om hun stem te laten gelden, leek het mij zinvol om de werking van de organisatie van naderbij te onderzoeken. Door de jongeren en de begeleiding te ondervragen over hun ervaringen met de dienst tijdsbesteding onderzoek ik of er voldaan wordt aan de behoeften en noden van beide partijen.

De dienst tijdsbesteding heeft als doel de jongeren een zinvolle, gestructureerde dagbesteding te geven en te onderhouden. Deze dagbesteding kan de maatschappelijke kwetsbaarheid kleiner maken door terug verbinding te maken met de maatschappij. De dienst is een cruciale ondersteuning voor de jongere om breuken te herstellen en verbinding (her) op te bouwen.

Door deze belangrijke opdracht leek het mij relevant om hier dieper op in te gaan. Ook het beeld dat de begeleiding heeft van de samenwerking met de jongere kan een duidelijk beeld scheppen over de verschillen en gelijkenissen in visie tussen de jongeren en hun begeleiders. De resultaten die hieruit voort komen kan de organisatie op verschillende vlakken helpen. Op deze manier worden de knelpunten en de positieve punten blootgelegd. Ook kunnen de knelpunten concreet worden gemaakt en kan er met een duidelijke focus hieraan gewerkt worden. Daarnaast worden de positieve punten van de begeleiding in de verf gezet.

De structuur en opbouw van mijn eindwerk bestaat uit 4 hoofddelen. Het eerste deel bestaat in grote lijnen uit een beschrijving van mijn stageplaats, het tweede deel bestaat uit het theoretisch kader. Hieruit wordt de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid uiteen gezet. Het derde deel is het praktische gedeelte. De uitvoering van het onderzoek, namelijk mijn interviews van de jongeren en de begeleiding, de bevindingen, ... worden toegelicht.

Mijn hoofdvraag 'Hoe beoordelen de begeleiders en de POS-jongeren de werking en begeleiding van de dienst tijdsbesteding?' deel ik op in verschillende deelvragen:

- Wat houdt de begeleiding van dienst tijdsbesteding in?
- Wat is de invloed van de begeleiding op de jongere?
- Wat zijn de ervaringen van de jongere met de dienst?
- Wat zijn de ervaringen van de begeleiders over de werking?
- Wat is de tevredenheid van de jongere met de dienst?
- Wat is de tevredenheid van de dienst over de werking?

Deze vragen tracht ik te onderzoeken en hier een antwoord op te geven. Het vierde deel uiteindelijk is een kritische blik op het eindwerk en mijn stage. Hierin beschrijf ik hoe ik het proces van het maken van het eindwerk en de stageperiode persoonlijk heb beleefd.

1 SITUERING STAGEPLAATS

1.1 Breder Kader

VZW Jongerenwerking Pieter Simenon bevindt zich onder het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De minister van dit departement is Jo Vandeurzen. Het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg of de jeugdrechter staan in voor de doorverwijzing naar Pieter Simenon. Er zijn verschillende sectoren waar jongeren worden opgevangen:

- Publieke jeugdinstituten
- Private voorzieningen en projecten
- Pleegzorg

(Agentschap Jongerenwelzijn, 2014)

1.2 VZW Jongerenwerking Pieter Simenon

Jongerenwerking Pieter Simenon valt onder 'private voorzieningen en projecten'. Zij werken in het kader van Jongerenwelzijn, Bijzondere Jeugdbijstand en Jeugdbescherming. De VZW bestaat uit drie deelwerkingen namelijk Dagcentrum De Teuten, HCA-dienst BAAL en Begeleidingstehuis Pieter Simenon.

Het Dagcentrum De Teuten staat in voor gezinnen en hun kinderen tussen de 6 en 18 jaar. Zij werken rond gezinnen met ernstige opvoedingsproblemen thuis en/of op school. HCA-dienst BAAL staat voor Herstelrechtelijke en Constructieve Afhandelingen. Dit wil zeggen dat zij instaan voor herstelbemiddeling, herstelgericht groepsoverleg (hergo), gemeenschapsdiensten, leerprojecten,... bij jeugddelinquent gedrag. Ikzelf volg stage in het CANO-begeleidingstehuis op de dienst tijdsbesteding,

Het begeleidingstehuis is een erkende residentiële voorziening, categorie 1bis. Categorie 1bis staat voor het begeleiden van zeer moeilijk begeleidbare adolescenten en hun leefomgeving die in zeer complexe probleemsituaties zitten. Hiervoor krijgt het begeleidingstehuis de erkenning als 'categorie 1bis.' wat betekent dat zij ook extra subsidiëring krijgen voor begeleid zelfstandig wonen-begeleidingen te doen. (Steunpunt Jeugdhulp, 2013)

In het begeleidingstehuis werkt men momenteel met 32 jongeren die in begeleiding zijn, zij worden intensief op alle levensdomeinen opgevolgd in een open instellingskader.

De hele werking is gebaseerd op het CANO-concept, de uitdieping van het CANO-concept, daar kom ik later op terug. Het belangrijkste aspect waar men als begeleider aan werkt is de bindingen met de context van de jongere en het maatschappelijk kader te herstellen door integraal te werken met de persoon in kwestie. De context staat voor de leefomgeving van de jongere, met als hoofdactor het kerngezin.

(CANO-begeleidingstehuis VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, 2012)

Al deze jongeren zijn doorverwezen door de jeugdrechter vanwege een POS of MOF.

1.2.1 Een POS staat voor een 'problematische opvoedingssituatie'

Mijn onderzoek zal zich richten tot de POS-jongeren, dit mede omdat de populatie van de MOF-jongeren klein is. Momenteel zijn er 10 MOF-jongeren en 22 POS-jongeren in begeleiding. Qua werking en begeleiding binnen het begeleidingstehuis is er geen verschil tussen MOF of POS-jongeren, de procedure daarentegen verschilt wel.

(CANO-begeleidingstehuis Pieter Simenon, 2014)

Het begrip 'problematische opvoedingssituatie' wilt zeggen dat de fysieke integriteit en affectieve, morele, intellectuele of sociale ontplooiing bedreigd wordt door problematieken in het gezin op meso-niveau, de leefomgeving of op macro-niveau, de samenleving. De essentie van dit begrip is dat de ouders de grip op het opvoeden voor een groot stuk verloren hebben. (Rink, 1995)

Wim Ter Horst is de grondlegger van het begrip 'problematische opvoedingssituatie'. Hij is oud-hoogleraar aan de universiteit Leiden en was tewerkgesteld in het speciaal onderwijs en het inrichtingswerk.

Hij definieert deze term als volgt:

"door de betrokkenen als nagenoeg perspectiefloos ervaren opvoedingssituatie, waarin men er zonder deskundige hulp van buitenaf niet in slaagt het geheel zodanig te veranderen dat het weer perspectiefbiedend wordt". (Ter Horst, 1980)

Ter Horst spreekt van een problematische opvoedingssituatie wanneer er vanuit de betrokkenen over de hele opvoedingslinie de situatie als nagenoeg uitzichtloos wordt ervaren. Het vermogen om het kind te ondersteunen op fysiek, emotioneel als cognitief vlak zijn (sterk) verzwakt. Door deze verzwakking ontstaat er een 'pedagogische verwaarlozing', het kind wordt niet voldaan in zijn primaire en secundaire behoeften en noden. Pedagogische verwaarlozing is meestal een kenmerk van een grotere problematiek binnen het gezin, geldproblemen, relatieproblemen, aantasting sociaal netwerk, Dit heeft als gevolg dat de overheid genoodzaakt is om in te grijpen in het kerngezin. Geconcludeerd kan men stellen dat POS gekenmerkt wordt door het feit dat zij zonder hulp van buitenaf niet uit de situatie geraken.

Op 20 januari 1999 expliciteert toenmalig Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn Luc Martens het begrip problematische opvoedingssituatie in een omzendbrief zoals het dient verstaan te worden in de Bijzonder Jeugdbijstand. (Martens, 1999) De concrete omschrijvingen worden in parameters beschreven:

- *de breedte* wordt gekenmerkt door het aantal deelproblemen of problematische aspecten die zich voordoen in de opvoedingssituatie. Dit kan gaan op vlak van de ouder-kindrelatie, tot de schoolse vorderingen van het kind, de integratie in de samenleving, de identiteitsontwikkeling, de financiële toestand, ...
- *de hoogte* wordt bepaald door de zwaarte ofwel de ernst van de deelproblemen en/of aspecten. Dit kan zich manifesteren bij problemen in de ontwikkelingen van het kind. Dit kan ook gerelateerd worden aan het conflictgehalte, conflicten op relationeel vlak en/of conflicten op macro-niveau, namelijk het normatief conflict.
- *De lengte* staat voor de duur van de problematische opvoedingssituatie, is dit een situatie die standhoudt en daardoor een chronische, acute toestand is? De oorzaak hiervan is vaak de ontoereikende oftewel falende hulpverlening.
- *de opvoedingsspanning*.
Wanneer de opvoedingsproblemen te groot worden en het handelen of de oplossingsgerichtheid minder effect heeft. Wanneer ouders steeds opnieuw falen in hun technieken (methodes van het opvoeden) ontstaat er een onzekerheid en een schuldgevoel waarbij steun en advies noodzakelijk wordt. Dit kan bij een problematische opvoedingssituatie niet altijd doordat er onvoldoende steun geboden wordt uit het sociale netwerk van de ouders, of dat de situatie zo ernstig is dat advies van het dichte netwerk niet meer helpt.

- *de opvoedingscrisis.*

Wanneer er sprake is van een opeenstapeling van opvoedingsspanning is er sprake van een opvoedingscrisis. Ouders worden wanhopig en kiezen voor ad-hoc oplossingen in plaats van doordachte pedagogisch verantwoorde methodes. Een vaak voorkomend voorbeeld hiervan is het kind disciplineren door fysieke straffen door de heersende onmacht. Het gevoel van incapabel te zijn groeit steeds, de ouder-kindrelatie wordt sterk aangetast en gevoelens van liefde, veiligheid en geborgenheid verdwijnen stilaan. Vaak is deze crisis te overwinnen, mits steun van anderen.

- *de problematische opvoedingssituatie of opvoedingsnood.*

Wanneer de problemen van chronische aard zijn, kan het opvoeden een acute toestand van verdriet en frustratie worden. De situatie wordt door de betrokkenen als uitzichtloos ervaren en de perspectieven zien er slecht uit. Het hulpaanbod van welzijnssectoren worden als ontoereikend gezien.

Opmerking

In de 'gewone opvoedingssituatie' komt het wel eens voor dat een opvoeder met vragen of problemen zit maar deze zijn over het algemeen op een bevredigende manier op te lossen. Ouders voelen zich bekwaam als opvoeder ook al hebben ze nu en dan behoefte aan informatie of steun. Die zoekt men in eerste instantie bij vrienden en familie. Dit is een fundamenteel verschil van gezinssituaties waarin een problematische opvoedingssituatie heerst.

(Martens, 1999)

1.2.2 Een MOF staat voor een 'misdrijf omschreven feit'

De wet op de jeugdbescherming stelt dat minderjarigen géén misdrijf kunnen plegen, daarom dat men de term 'misdrijf omschreven feit' toepast. Deze term verwijst wel inhoudelijk naar het klassieke strafrecht. De feiten die gepleegd zijn, zijn dus wel strafbaar, maar er wordt rekening gehouden met de leeftijd van het individu in kwestie. Dit is vastgelegd in art. 36, 4° van de wet van 8 april 1965. (Put, Rom, 2007)

De bevoegdheid ligt hier bij het Openbaar Ministerie (het parket), en de jeugdrechter om vast te stellen of het hier werkelijk om een MOF gaat. Om dit te onderzoeken wordt meestal de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdbijstand (SDJ) er bij gehaald om dit uit te diepen. Zij staan in voor het advies rond welk traject er het beste gevolgd wordt voor de minderjarige. Dit traject wordt dan in overleg besloten, en maatregelen worden opgelegd. De sociale dienst voor gerechtelijke bijstand staat in voor de opvolging en uitvoering van het dossier.

Belangrijke criteria bij de regel- en wetgeving bij MOF-jongeren:

12 jaar is de grensleeftijd. Feiten die gepleegd worden onder de 12 jaar kunnen enkel gesanctioneerd worden met een berisping, een opvolging door de sociale dienst of een intensieve educatieve begeleiding. Wanneer de jongere ouder is dan 12 jaar kan de jeugdrechter andere maatregelen nemen. Deze maatregelen hangen af van de ernst van de situatie. De ernst van de situatie wordt geanalyseerd door het jeugdparquet.

Bij feiten die omschreven worden als ernstig kan de jeugdrechter in een bepaalde volgorde kiezen uit verschillende maatregelen:

1. een herstelrechtelijk aanbod doen van bemiddeling of hergo (herstelrechtelijke groepsbemiddeling)
2. een geschreven project van de jongere in overweging nemen
3. een ambulante maatregel opleggen
4. een plaatsing opleggen
5. de uithandengeving opleggen

De volgorde van deze opsomming begint van de lichtste sanctie tot de zwaarste, namelijk de uithandengeving. Wanneer een jongere tussen 16 en 18 jaar ernstige feiten pleegde ofwel al een eerdere maatregel opgelegd heeft gekregen, kan de jeugdrechter overgaan tot uithandengeving. De jongere wordt dan berecht als volwassene, en verliest zo het jeugdbeschermingsrecht.

(Steunpunt Jeugdhulp, 2013)

Opmerking

Tot 1 maart 2014 beslisten de Comit es voor Bijzondere Jeugdzorg wie gecategoriseerd wordt als POS of MOF. Vanaf 1/03/2014 zal de intersectorale toegangspoort (ITP) beslissen wie welke hulpverlening krijgt en onder welke categorie deze wordt geplaatst. Elke jeugdhulpverlener is gekwalificeerd om een aanvraag te doen bij ITP. Dit aanmelddocument wordt samen met de jongere en de ouders ingevuld. Het houdt in wat de hulpvraag en situatie van de jongere is. Dit wordt dan ingediend bij de toegangspoort en komt in de handen van twee teams.

Het team indicatiestelling onderzoekt de hulpvraag en de situatie, zij beslissen ook wat de meest gepaste hulpverlening is voor de minderjarige. Hierna wordt een verslag ingegeven, namelijk het 'indicatiestellingsverslag' binnen de 30 werkdagen.

Het team jeugdhulpregie staat in voor de uitvoering. Zij exploreren wie de gepaste hulpverlening zal uitvoeren voor de minderjarige. Binnen de 15 dagen wordt er een 'jeugdhulpverleningsvoorstel' uitgewerkt. Deze procedure wordt afgesloten met een 'jeugdhulpverleningsbeslissing'. Deze beslissing vermeldt de hulpverleningsinstelling en de termijn van de hulpverlening.

(Agentschap Jongerenwelzijn, 2014)

1.3 Visie

De rode draad van VZW Jongerenwerking Pieter Simenon is het CANO-concept. CANO staat voor Centrum voor Actieve Netwerkontwikkeling en Omgevingsondersteuning. CANO is ontstaan uit een herdefiniëring van de bestaande residentiële hulpverlening, het concept werd voor het eerst uitgeschreven in oktober 2001. Er zijn momenteel 9 organisaties die de CANO-visie hanteren. Activering en verbondenheid met de eigen leefomgeving staan centraal.

(VZW Begeleidingscentrum Stappen, VZW Binnenstad (Maria Goretti), VZW Cirkant, VZW Hadron, VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, VZW Oranjehuis, VZW De Wissel, VZW Sporen, 2009)

1.3.1 Kernpunten

Enkele belangrijke kernpunten van de CANO-visie zijn:

1. nieuwe breuken vermijden staat centraal
2. een flexibele schakeling tussen ambulant, mobiel, projectmatig en residentieel begeleidingswerk
3. alles vertrekt vanuit de vraag en het engagement van de jongere en zijn context
4. de hulpverlening krijgt vorm bij zeer moeilijke gezinscontexten vanuit en in de dagelijkse leefomgeving van de jongere

1.3.2 Grondwaarden

De grondwaarden van de CANO-visie bestaat uit 3 belangrijke uitgangspunten:

1. jongeren groeien het beste op in hun eigen leefomgeving
2. jongeren, ouderen en andere steunfiguren betrekken om hun capaciteiten en krachtbronnen te gebruiken om oplossingen te ontwikkelen
3. de hoofdpoddracht van de hulpverlening bestaat uit het vermijden van nieuwe uitsluiting en het realiseren van inclusie in maatschappelijke structuren

Samengevat staat dit concept voor een geïntegreerd model. Dit model vervat zowel de context, de individuele begeleiding, de eventuele residentiële begeleiding en de tijdsbesteding van de jongere. (VZW Begeleidingscentrum Stappen, e.a., 2009)

Cruciaal is het verbindend werken, het toepassen van deblokkerende methodieken en de intensiviteit van de begeleiding. Voorbeelden van methodieken zijn ervaringsgerichte projecten, time-outs, ... Dit wordt verder verdiept in deel 2.

Vele jongeren in het begeleidingstehuis hebben verschillende zware kwetsuren en breuken opgelopen op tal van levensdomeinen. Dit creëert een hoge kwetsbaarheid, nieuwe uitsluitingen wat leidt tot een negatieve vicieuze cirkel. Dit dient doorbroken te worden. In deel 2 ga ik dieper in op het belang van maatschappelijke inclusie en hechte bindingen.

Verder trachten CANO-initiatieven zoveel mogelijk positieve actoren uit het persoonlijk netwerk van de jongere te betrekken in de hulpverlening. Het integreren van al deze facetten vergt een grote flexibiliteit en intensieve maatzorg van faciliteiten die het CANO-concept volgen. VZW Jongerenwerking Pieter Simenon is flexibel, diepgaand en integreert alle diensten intern. De CANO-visie is volledig geïmplementeerd in de organisatie. (VZW Begeleidingscentrum Stappen, e.a., 2009)

1.4 Missie

In 2003 is er voor de missie een hervorming uitgevoerd: de missie bestaat uit het engagement om verbindend te werken om breuken tussen jongeren, de context en de maatschappij te herstellen. Er zijn twee prioritaire waarden die hier centraal staan:

1. geloof in de kracht en de groeimogelijkheden in verbondenheid
2. respect voor ieders eigenheid en ernaar handelen

Daarnaast zijn er vele trefwoorden die gelinkt kunnen worden met de missie. Enkele hiervan zijn empowerment, responsabilisering, innoverend, zichzelf in vraag stellen, emancipatorisch; rechtvaardigheid, solidariteit, echtheid, gelijkwaardigheid, eerlijkheid. (VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, 2003)

1.5 Methodieken

CANO-voorzieningen passen verschillende methodieken toe om het hulpverleningsproces zo optimaal mogelijk te laten verlopen. Hier zijn drie categorieën in: verbindende methodieken, deblokkerende methodieken en herstelgerichte methodieken.

(VZW Begeleidingscentrum Stappen, Sint – Amandsberg (Gent), VZW Binnenstad (Maria Goretti), Brugge, VZW Cirkant, Turnhout, VZW Hadron, Gent, VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, Lommel, VZW Oranjehuis, Kortrijk, VZW Orthopedagogisch Centrum voor meisjes in ernstige probleemsituaties (De Wissel), Leuven, VZW Sporen, Heverlee, 2005)

1.5.1 Verbindende methodieken

Verbindende methodieken zijn van prioritair belang in de hulpverlening. Verbinding maken op zowel micro-, meso-, als macrovlak zorgt voor een betere integratie in de maatschappij. Deze wordt vooral bij het contextteam gebruikt. Eén daarvan is de 'eigen kracht conferenties'.

De bedoeling hiervan is om de context (familie, vrienden,...) samen te brengen van de jongere in kwestie. Op deze manier kan er vanuit het eigen netwerk van de jongere, uit de eigen krachten oplossingen gezocht en gevonden worden.

Een tweede verbindende methodiek wordt de 'ronde tafel gesprekken' genoemd. Door steunkringen te vormen vanuit de context kunnen er manieren gezocht worden naar het herstellen van breuken. Een ronde tafel gesprek brengt alle nodige steunfiguren samen om de verbinding te sterken of aan te maken. Door deze methodiek wordt de leefomgeving een sterke basis waarop de jongere telkens op terug kan vallen. Deze methodiek zorgt ervoor dat alle steunpunten (begeleiding, context, ...) op één lijn staan en kan er een stabiel netwerk gecreëerd worden.

(VZW Begeleidingscentrum Stappen e.a., 2005)

1.5.2 Deblokkerende methodieken

Veel jongeren zijn vastgeroest in oude gewoontes, opgekropte emoties, ... Deblokkerende methodieken zorgen ervoor dat de jongere mentaal, emotioneel en cognitief terug in beweging komt. Deze methodieken vallen onder de dienst tijdsbesteding.

'Ervaringsgerichte projecten' vormen een uitdaging voor de jongere. Nieuwe, onbekende ervaringen binnen een veilig klimaat zorgen voor mogelijkheden tot zelfreflectie, zelfbewustzijn en groeimogelijkheden op tal van vlakken.

Deze groeimogelijkheden zijn niet enkel arbeidsgericht, maar ook op vlak van identiteitsontwikkeling, grenzen leren kennen, zelfinzicht, ...

Een tweede deblokkerende methodiek is het 'time-outproject'. De bedoeling van deze methodiek is om de draagkracht te verhogen van de jongere, maar ook naar de context en het team toe. Een time-out zorgt voor een nieuw perspectief en het losbreken uit een vastgelopen situatie. Time-out kan ook gebruikt worden als een sanctionerende maatregel. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld het tijdelijk laten opnemen van de jongere in een gemeenschapsinstelling.

Een gemeenschapsinstelling geeft beduidend minder vrijheid dan het begeleidingstehuis. Time-out als sanctie wordt zoveel mogelijk vermeden, enkel in noodgevallen, bijvoorbeeld excessief agressief gedrag, wordt dit toegepast als sanctie. De rode draad van een time-out blijft nog altijd het zetten van een stap tot integratie in de eigen leefomgeving.

1.5.3 Herstelgerichte methodieken

Wanneer er zich negatieve of andere grensoverschrijdende feiten voordoen kan men opteren voor een 'restoratieve cirkel'. Een restoratieve cirkel geeft de kans aan zowel de dader als het slachtoffer om hun emoties, gevoelens en vragen naar elkaar toe uiten. Zij kunnen elk een vragenlijst opstellen voor elkaar. Aangezien dit voor veel jongeren niet evident is door emotionele schade, is er ondersteuning van een begeleider om dit gesprek te leiden. Elke partij krijgt beurtelings het woord. Wanneer er zich een concreet voorstel uit de bus komt over wat er nu dient te gebeuren om het herstelproces verder te zetten, wordt de sessie afgerond. De opvolging van het uiteindelijke besluit ligt bij de jongere en de begeleider.

(VZW Begeleidingstehuis Stappen, e.a., 2005)

1.5.4 Andere

Methodieken die niet meteen in een categorie te plaatsen zijn, zijn bijvoorbeeld de 'creatieve, niet-verbale methodieken'. Niet elke jongere is even taalvaardig of heeft evenveel interesse om via verbale technieken een gesprek aan te gaan. Door bijvoorbeeld een genogram op te stellen, rollenspelen, en dergelijke te organiseren kunnen de jongere zich op andere manieren uitdrukken.

Ook SoVa oftewel 'sociale vaardigheidstrainingen' zijn van groot belang. Het STUT-team gebruikt deze methodiek hoofdzakelijk voor jongeren die in de leergroep verblijven. Het belangrijkste uitgangspunt hier is wederzijds respect tussen de jongeren. Dit betekent niet alleen respect tussen personen, maar ook voor materialen.

Als laatste is er dan ook nog de 'zelfstandigheidstraining' in de leergroep. De residentiële voorziening van het begeleidingstehuis zorgt voor de mogelijkheid tot het trainen van zelfstandigheid. Studiotraining en kamertraining zijn de technieken die hiervoor worden toegepast. Ook jongeren die op lange termijn op begeleid zelfstandig wonen willen, kunnen een grote meerwaarde vinden in deze zelfstandigheidstraining.

(VZW Begeleidingstehuis Stappen e.a., 2005)

1.6 Doelstellingen CANO

1.6.1 Microvlak

“De jongere leert –binnen de eigen mogelijkheden en die van de context- optimaal functioneren in eigen leefomgeving, binnen maatschappelijke normen en waarden, met een minimum aan professionele netwerkvervangende hulp.” (VZW Begeleidingscentrum Stappen, e.a., 2009)

Enkele deeldoelstellingen:

- De jongere en de leefomgeving krijgen ondersteuning bij herstel van breuken
- De jongere vindt steun van mensen rond zich en investeert zelf in belangrijke relaties
- Volwassenen uit het eigen netwerk nemen opvoedingsverantwoordelijkheid op
- De jongere is in staat een eigen toekomst op te bouwen. Hij/zij ervaart zelf mee invloed te hebben op wat er met en rond zich gebeurt.
- ...

1.6.2 Mesovlak

“Een CANO-voorziening past zich continu aan om het realiseren van doelen op cliëntniveau te faciliteren op vlak van zowel de hulpverleningsrelatie als op vlak van organisatorische randvoorwaarden.” (VZW Begeleidingscentrum Stappen, e.a., 2009)

Enkele deeldoelstellingen:

- CANO-medewerkers zoeken creatief naar bruikbare methodieken en bieden deze op maat aan van de betrokken jongere en zijn netwerk. “Wat werkt” bij deze jongere, in zijn/haar situatie. Focus staat op groei en versterking van competenties.
- In alles wat men doet doet men een appel op de leefomgeving van de jongere.
- Begeleiders hanteren een brede kijk waarin ze uiteenlopende ideeën en belangen kunnen waarde geven. (meerzijdige partijdigheid op verschillende

niveaus, focus ruimer dan jongere en informeel netwerk, met integratie van maatschappelijke verwachtingen).

- ...

Wat betekent dit voor de organisatie?

Eén van de belangrijkste aspecten in dit verhaal is dat Pieter Simenon een enorm flexibel en op maat werkende organisatie is. Veel hulpverleningsinstellingen zijn aanbodgericht, terwijl Pieter Simenon net vraaggericht werkt en zich in alle mate aanpast aan het individu. Dit zorgt voor een werkschema dat losser en chaotischer is, maar qua meerwaarde kan dit tellen. De bureaucrativering die de laatste jaren fel doordringt in de welzijnssector is hier niet te bespeuren en druist ook in tegen de visie van Jongerenwelzijn Pieter Simenon.

1.6.3 Macrovlak

“De CANO-voorzieningen hanteren een samenlevingsvisie waarbij aan elk individu steeds kansen worden geboden om maximaal te participeren aan de maatschappij.”
(VZW Begeleidingscentrum Stappen, e.a., 2009)

Op macrovlak gaan de begeleiders met verschillende actoren in de ruimere context van de samenleving een professionele werkrelatie aan in functie van de gast:

- Het werkveld
- Onderwijs
- Vlaams Agentschap Personen met een Handicap (VAPH)
- Geestelijke Gezondheidszorg (CGG)
- Drughulpverlening (CAD, ...)
- Centrum Algemeen Welzijn (CAW)
- ...

1.7 Diensten Jongerenwerking Pieter Simenon

De VZW bestaat uit verschillende diensten die elk in hun eigen expertise het totaalplaatje vervolledigen.

1.7.1 Het leergroepsteam

Het leergroepsteam is een residuaire optie. Zij bieden een tijdelijk verblijf voor de jongere, maar enkel wanneer alle andere bronnen uitgeput zijn. Het leergroepsteam is sterk individueel gericht en biedt ondersteuning, groei, structurering, maar ook begrenzing. Het doel is om verbinding te vinden met zichzelf en de leefomgeving. Het einddoel omvat een re-integratie in hun eigen leefomgeving. Door het residentieel werken wordt er ruimte en plaats gecreëerd om de context en het netwerk te herstellen, verbeteren, of aan te maken aangezien in sommige gevallen er geen context aanwezig is. Alle jongeren én hun context kunnen ten alle tijden terugvallen op het leergroepsteam. Daarnaast biedt de leergroep een mogelijkheid voor de jongere om te leren samenleven met anderen, dit is dan ook zeker een meerwaarde voor de context.

(CANO-Begeleidingstehuis VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, 2012)

1.7.2 Het contextteam

Deze dienst stelt de samenwerking met de jongere en zijn leefomgeving centraal. De communicatie en omgang hierin steunen, stimuleren, herstellen of desnoods aanmaken wanneer er mogelijke problemen zijn zoals loyaliteitsconflicten met ouders of andere gezinsleden. Hier wordt empowerment centraal gesteld, de eigen krachten van de jongere worden in de verf gezet en de contextbegeleider bouwt hier op verder. De re-integratie met zowel zichzelf, het gezin en de samenleving staan voorop. Het is vanzelfsprekend dat de contacten tussen de jongere en de contextbegeleider intensief van aard zijn door de zware materie waaraan de jongere en de begeleider samenwerken. De context staat voorop en deze wordt zoveel mogelijk betrokken in de hulpverlening. (ouders, zus, broer, kind, ...). Momenteel werken er 11 begeleiders in dit team, elk volgen zij enkele jongeren en gezinnen op, op wekelijkse basis. Dit gebeurt zoveel mogelijk face-to-face, oftewel bellen, sms'jes, e-mail, per brief enzovoort.

Persoonlijk contact is een belangrijk punt want de begeleider dient inhoudelijk en praktisch een constante terugvalbasis en ondersteuning te zijn voor de jongere. Zij staan zeer dicht bij de jongere en zijn leefwereld.

(CANO-Begeleidingstehuis VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, 2012)

1.7.3 De sociale dienst

De sociale dienst is een belangrijk schakelpunt tussen justitie en Pieter Simenon. Zij hanteren de beste relatie met zowel de consultant als de jeugdrechter. Zij doen alle intakes en stellen op lange termijn doelen op. Daarnaast staan zij in voor de sociale administratie (kinderbijslag, verzekering, ziekte-uitkering, ...).

De focus ligt vooral op dit laatste. Zij dienen ook tot in detail te weten wat de wetgeving, decreten,... inhouden en dit correct na te leven. Door de turbulentie die er in 2014 ontstaat vanwege drastische veranderingen in de Bijzondere Jeugdzorg, zorgt ervoor dat de sociale dienst deze veranderingen meteen oppikken en aansluiten. Zij houden ook nauw contact met het VAPH, de sociale kaart, BINC, ...

De opmaak en beheer van dossiers zijn hun verantwoordelijkheid, belangrijk hierbij te noteren dat na maximum vijf jaar na meerderjarigheid het dossier vernietigd wordt. De sociale dienst is net zoals dienst tijdsbesteding, het STUT-team en de PEL-projectbegeleider een ondersteunende module.

(CANO-Begeleidingstehuis VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, 2012),

(CANO-Begeleidingstehuis VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, z.j.)

1.7.4 De dienst tijdsbesteding

De dienst tijdsbesteding neemt een ondersteunende functie op, ze trachten de breuk met de samenleving en/of leefomgeving te herstellen door een structuur aan te brengen tijdens de week. De opdracht is het ondersteunen van het zoek- en begeleidingsproces dat de jongere doormaakt, om dan uiteindelijk tot een zinvol evoluerende tijdsbesteding te komen en deze op te volgen. Het centrale gegeven op deze dienst is school en werk. Zij trachten ook rekening te houden met de context van de jongere en de leefwereld door een integrale benadering aan te gaan. In het theoretisch kader ga ik dieper in op de werking van dienst tijdsbesteding.

1.7.5 Het STUT-team

Het STUT-team is een belangrijke schakel tussen de diensten en de gasten. Dit team vormt een soort brugfunctie, zij staan in om klachten/vragen/bezorgdheden van de jongeren te kanaliseren en te signaleren. Ook staan zij in voor de vrijetijdsbesteding en hoe deze dient opgevuld te worden. Daarnaast gebruiken zij ook sociale vaardigheidstechnieken (SoVa), dit zijn fysiotherapeutische meditatietechnieken die toegepast worden om de gast te leren hoe hij dient om te gaan met intense emoties. Ook inventariseren zij het time-out aanbod. Time-out wordt voorzien wanneer de hulpverlening volledig vastloopt en er geen onmiddellijke uitweg voor handen ligt. Het ankerteam (leergroep, begeleider tijdsbesteding, begeleider context, coördinator) beslist hoe en wanneer deze time-out in werking gaat en deze dient goedgekeurd te worden door de consulent van de jeugdrechtbank.

Time-out kan betekenen naar een gemeenschapsinstelling, een project, terug naar de ouders, ... De periode van de time-out varieert van twee tot zes weken. Zij schakelen ook in bij het leergroepsteam wanneer nodig (groepsgesprekken, ondersteuningsactiviteiten, ventilatie-gesprekken, ...).

(CANO-Begeleidingstehuis VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, 2012)

1.7.6 Projectmatig werken

Er zijn twee projectmatige werkvormen bij Pieter Simenon mogelijk, nl. Project Ervaringsleren (PEL) en project A. Dit zijn alternatieven voor de reguliere arbeidsmarkt. Veel van de jongeren zijn nog niet in staat op de arbeidsmarkt te presteren, dus trachten zij hier werkervaring op te doen.

(CANO-Begeleidingstehuis VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, 2012)

1.7.6.1 Project ervaringsleren (PEL)

Het Project Ervaringsleren staat in voor een alternatieve, out-of-the-box, experimentele werkvorm. In vele gevallen gaat er extra aandacht uit naar natuur, voorbeelden hiervan zijn:

- manèges
- allerlei soorten zorgboerderijen (geiten, varkens, koeien, ...)
- ...

Een PEL heeft een periode van drie maanden. De personen die dit project in hun bedrijf laten doorgaan, krijgen hier een vergoeding voor. De dagvergoeding bedraagt 15 euro, en met overnachting kan dit oplopen tot 55 euro per dag. Dit is altijd voltijds, dus een vijfdagensysteem. Meestal gebeurt dit met overnachting, maar het wordt moeilijker en moeilijker om plaatsen te vinden die openstaan voor deze maatregel. Er is ook de mogelijkheid voor de jongeren om in het buitenland een PEL-project te volgen. Dit PEL-project wordt in Marokko georganiseerd, het terugbrengen naar de eigen leefomgeving, cultuur heeft in het verleden al zeer positief gewerkt voor Marokkaanse jongeren in begeleiding.

(CANO-Begeleidingstehuis VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, 2012)

1.7.6.2 Project A

Project A organiseert vier dagen per week ateliers/activiteiten. Dit project richt zich op jongeren die afhaken in het reguliere onderwijs. Prestatie is hier niet het hoofddoel, wel persoonlijkheidsvorming. Dit aanbod is zeer uitgebreid en divers. Dit kan gaan van sport, muziek, tot uitstappen, klussen... Op deze manier wordt er aan het zelfvertrouwen van de jongere gewerkt en worden zijn interesses en talenten in de verf gezet.

Er is zeer veel flexibiliteit nodig aangezien er niet op voorhand wordt afgesproken wat ze gaan doen. Dit wordt de ochtend zelf met de jongeren besproken. Het biedt zeer veel vrijheid en ruimte om creatief te denken. Creativiteit en improvisatie staan hier voorop aangezien dit een prioriteit is bij project A. De jongeren kunnen ook een thema kiezen waar ze een tijdje naartoe werken. Dit kan gaan van het organiseren van een project. Bijvoorbeeld het inrichten van een muziekkelder. Dit jaar is er een

thema rond een auto gestart. De bedoeling is om een 'wrak' terug mobiel te maken door de motor e.d. te vervangen en daarbij het uiterlijk aan te passen naar de wens van de jongeren. Bij de afronding van deze projecten worden altijd toonmomenten gehouden. Zowel context als begeleiders uit diverse hulpverleningsnetwerken die met de jongere zelf hebben gewerkt worden uitgenodigd.

Op deze manier kan de jongere iets bereiken en laten zien wat hij zelf heeft kunnen presteren. Dit alles draagt bij tot het verhogen van zelfvertrouwen, binding en identiteit. Project A werkt ook met externen. Dit wilt zeggen dat zij niet enkel jongens, maar ook meisjes in hun project tewerkstellen.

(CANO-Begeleidingstehuis VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, 2012)

2 THEORETISCH KADER

In dit deel wordt de omkadering van mijn praktisch gedeelte uitgelegd. In mijn theoretisch kader beschrijf ik de doelgroep, de wetenschappelijke theorie gelinkt aan mijn onderzoek namelijk de theorie 'maatschappelijke kwetsbaarheid' van Lode Walgrave en Nicole Vettenburg. Verder leg ik de dienst tijdsbesteding uit op inhoudelijk vlak.

2.1 Doelgroep

De doelgroep van Pieter Simenon zijn enkel jongens en hun profiel is zeer divers. Zij benoemen hun jongeren als 'gasten' in het werkveld, deze term zal ik dan ook hanteren.

Ze bevinden zich tussen de leeftijd van 12 en 18 jaar. Maar volgens cijfers uit 2012 is de helft (53%) bij opname 17 jaar, een derde is bij moment van opname 16 jaar. Maar 12% is 15 jaar of jonger. Normaliter wordt er enkel met minderjarigen gewerkt, maar toch kan er voor meerderjarigen een voortzetting van de hulpverlening gebeuren. Door middel van een spijtprocedure kan het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg de hulpverlening opnieuw opstarten. Jongeren die thuis verblijven, kunnen tot drie maanden na hun meerderjarigheid dit aanvragen, bij begeleid zelfstandig wonen, kan dit tot zes maanden na meerderjarigheid.

Op 1 maart 2014 verandert met de Integrale Jeugdhulp ook de procedure rond meerderjarigen. Bij Pieter Simenon houdt dit in dat er geen beperking op de spijtprocedure komt te staan, en de consulent is volledig uit beeld. Wanneer een jongere meerderjarig is geworden en vertrekt uit het begeleidingstehuis of de hulp wordt beëindigd, dan kan deze tot drie maanden na de datum van beëindiging nog terug worden aangevraagd. Dit betekent dat dit volledig door de organisatie zelf wordt opgevolgd. Daarnaast mag er geen contextbegeleiding toegepast worden op meerderjarigen. Qua nationaliteit was in 2012 meer dan 8 op 10 van Belgische nationaliteit. Opmerkelijk is dat zo'n negen op de tien gasten doorgestroomd zijn vanuit een gemeenschapsinstelling.

(CANO-Begeleidingstehuis VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, 2012)

2.1.1 Maatschappelijke kwetsbaarheid

“De theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid werd gevormd binnen de criminologische theorievorming en beschrijft hoe een cumulatie van kwetsingen door de maatschappelijke instellingen het risico vergroot, enerzijds op delinquent gedrag en justitiële contacten, maar anderzijds ook om terecht te komen in een neerwaartse spiraal van toenemende marginalisering.(...) Hierdoor staan zij aanzienlijk zwakker ten aanzien van de andere maatschappelijke instellingen, zoals de arbeidsmarkt, het OCMW, de VDAB, mutualiteit, justitie, enzovoort.”

(Coussee & Mathijssen, 2011)

Waarom de theorie van maatschappelijke kwetsbaarheid gebruiken? Deze theorie is ontstaan door Lode Walgrave en Nicole Vettenburg. Dat dit onderzoek op Belgische bodem is uitgevoerd, geeft een meerwaarde aan de theorie en des te meer toepasbaar. Daarnaast kan deze theorie aan vele andere theorieën gelinkt worden die parallel lopen. Deze theorie is in 1983 ontwikkeld door Onderzoeksgroep Jeugdcriminologie.

Dit was nochtans niet de doorslag voor mij om deze theorie te gebruiken. Het feit dat maatschappelijke kwetsbaarheid een beschrijving en volledige uitdieping is van het ontstaan van breuken en het belang van het herstellen van breuken op maatschappelijk vlak is bijzonder relevant. Dit is relevant op vlak van de werking, de jongere, en de dienst tijdsbesteding in het bijzonder. Daarnaast heeft Lode Walgrave in 1991 een onderzoek uitgevoerd met de Onderzoeksgroep Jeugdcriminologie van de Katholieke Universiteit Leuven. Zijn onderzoek toonde aan dat bijzonder moeilijke jongeren een aparte begeleidingsformule nodig hadden. Dit onderzoek was de aanleiding tot het ontstaan van CANO.

Als we kijken naar de doelgroep zien we dat elke jongere die bij VZW Jongerenwerking Pieter Simonon binnenkomt maatschappelijk kwetsbaar zijn, zij hebben tal van zware breuken opgelopen en missen vaak een binding met de samenleving. Het missen van deze binding zorgt voor uitsluiting en staat de maatschappelijke integratie in de weg.

Daarnaast is een cruciaal uitgangspunt volgens de CANO-visie:

‘het vermijden van nieuwe breuken’. Deze theorie is dus niet enkel toepasbaar op de jongeren zelf, maar ook op de visie van VZW Jongerenwerking Pieter Simonon. Een effectieve begeleiding volgens het CANO-principe is het vermijden en het herstellen van storingen. De theorie van Lode Walgrave geeft een volledig beeld van wat deze breuken inhouden, hoe deze ontstaan, en wat het belang is van het herstel.

Op vlak van dienst tijdsbesteding zijn zij een cruciale basis in het herstellen of het verbeteren van de binding met de samenleving. Maatschappelijke integratie staat of valt met tijdsbesteding. Al deze linken gaven mij de doorslag om de theorie van maatschappelijke kwetsbaarheid verder uit te diepen en de relevantie in de verf te zetten.

2.1.2 Belangrijkste kenmerken

Kwetsbaarheid is per definitie een interactioneel begrip. Je bent altijd kwetsbaar in een relatie tot iets. In dit geval is een persoon of een bevolkingsgroep kwetsbaar tot een maatschappelijke instelling. Het is ook een cumulatief proces, een negatieve ervaring met één maatschappelijke instelling vergroot het risico tot meerdere negatieve ervaringen. Let wel, dit is een gegeven dat niet vast staat. En ten laatste, maar zeker niet de onbelangrijkste de sociale binding.

De sociale binding is zeer belangrijk. Eén van de belangrijkste is de school, als kind staat het onderwijs primair als eerste maatschappelijke instelling. De sociale binding wordt hier gevormd, bij negatieve ervaringen met school, kan het risico op cumulatie vergroten in het verdere leven als jongvolwassene en als volwassene. Maar ligt dit allemaal aan de jongere? Nee, er kunnen zich ook tekortkomingen voordoen aan het onderwijsaanbod. Bijvoorbeeld, te onaangepast, weinig motiverend, enzovoort. Het onderwijs staat nog altijd voor een groot stuk centraal voor de middenklasse, maar concentreert zich nog altijd te weinig op jongeren van lagere sociale klassen. Het onderwijs is prestatiegericht, terwijl bepaalde bevolkingsgroepen een procesgerichte aanpak nodig hebben zoals de jongeren in CANO-voorzieningen.

(Vettenburg, 2012)

Door de binding die negatief beïnvloed wordt of gewoon niet voldoende is in het onderwijs, kan dit leiden tot maatschappelijke kwetsbaarheid. De oorzaak vindt zich plaats volgens Hirschi (1969) in het missen van de sociale band. Deze sociale band dient zich met de leerkracht van kleins af aan gevormd te worden. De leerkracht is de eerste persoon van een maatschappelijke institutie waar een kind mee te maken krijgt. Hoe deze relatie verloopt heeft een gigantische invloed op het kind. Zijn kijk naar maatschappelijke instituties zal gekleurd worden door deze band. Vele kinderen uit maatschappelijk gekwetste gezinnen worden als dom, ongedisciplineerd, ... wat leidt tot een negatief zelfbeeld. (Coussée, Mathijssen, 2011)

Er zijn zeer weinig theorieën die zoveel empirische aandacht, of zoveel discussies heeft veroorzaakt als de theorie van Hirschi. Travis Hirschi is al vier decennia een van de leiders in de criminologische discipline en blijft nog altijd een van de meest geciteerde criminoloog. Zijn theorie stelt dat van kinds af aan wordt gehamerd op goede prestaties, want goede prestaties resulteert in positieve aandacht. Dit is een externe motivatie die zich na verloop van tijd verinnerlijkt wordt en uiteindelijk resulteert naar intrinsieke motivatie. Maar wanneer prestaties niet leiden tot positieve aandacht wordt het fundament van de binding al gehinderd. Wanneer vanaf jonge leeftijd de belangrijkste binding, namelijk het onderwijs, zich niet juist ontwikkelt, dan is het risico op het cumuleren van negatieve ervaringen alleen maar groter.

School is en blijft de belangrijkste binding op vlak van de relatie tot maatschappelijke instituties. Wanneer er geen relatie is of een breuk met school, dan zorgt dit voor onaangepast gedrag. Waarom houden mensen zich bijvoorbeeld aan de regels en de wetten? Omdat hier iets essentieel te verliezen staat, je stelt je naasten teleur (ouders, broers, zussen, ...). Je berokkent anderen leed en dit wil je vermijden. Als er geen binding is met bijvoorbeeld school of de context dan valt er niets te verliezen. Het missen van deze binding maakt de kans op crimineel gedrag enkel groter.

"The more weakened the groups to which [the individual] belongs, the less he depends on them, the more he consequently depends only on himself and recognizes no other rules of conduct than what are founded on his private interests."
(Durkheim, 1912)

Een terechte opmerking is dat niet alle jongeren even snel een binding maken met het onderwijs, dit ligt niet altijd aan de jongere zelf. Het onderwijssysteem is prestatiegericht, vele maatschappelijk kwetsbare jongeren hebben een procesgerichte aanpak nodig. Dit zien we ook bij het begeleidingstehuis. De jongeren die in begeleiding zijn gedijen niet in het reguliere onderwijssysteem. Zij vallen uit de boot en het reguliere onderwijssysteem biedt geen alternatief aan. De binding mist, het gedrag stuit tegen de heersende normen en waarden, de breuk is ontstaan. Natuurlijk is dit gedrag niet enkel de schuld van het onderwijs, dit is vaak een cumulatie van verschillende problemen op verschillende levensdomeinen. De dienst tijdsbesteding tracht procesgericht te werken met de jongeren: maatzorg en individuele begeleiding staan centraal. Deze aanpak staat regelrecht tegenover de visie van het reguliere onderwijs die deze mentaliteit niet volgen.

2.1.3 Maatschappelijke kwetsbaarheid over generaties heen

Vele jongeren bij Jongerenwerking Pieter Simenon komen uit een gezin met meerdere problematieken. Wanneer we kijken naar het gezin en naar de school in correlatie met elkaar, dan kunnen we vaststellen dat het gezin een invloed heeft op de sociale binding. Ouders van jongeren met problemen in de schoolsituatie hebben vaak zelf persoonlijk ook vervelende ervaringen meegemaakt met maatschappelijke instellingen. In de meeste gevallen is het dus een vicieuze cirkel. Deze spiraal is dus vicieus in de meeste gevallen. Hierbij kunnen we stellen dat niet alleen de kinderen, maar ook de ouders maatschappelijk kwetsbaar zijn. Door de controlerende en vooral sanctionerende ervaringen die zij hebben meegemaakt, hebben zij het vertrouwen verloren in de maatschappij en hun instituties. Er mist sociaal kapitaal bij deze mensen en bij hun kinderen, of om het in één zin samen te vatten:

“Het is een doorgeefluik of reproductiesysteem van de maatschappelijke randpositie”
(Coussee & Mathijssen, 2011)

Wat we kunnen besluiten is dat de samenleving haar leden een belangrijk aanbod doet door onderwijs, ondersteuning, opvoeding en vorming, veiligheid, kansen tot materiële welvaart, sociaal prestige, enzovoort aan te bieden.

Dit gebeurt altijd onder voorwaarden, en wanneer deze voorwaarden niet vervuld worden, krijgt men te maken met de sanctionerende rol van de samenleving. De balans van aanbod en controle is niet in evenwicht.

De balans kan onevenwichtig zijn in twee richtingen. Sommigen ondervinden geen hinder van de controle door macht, zij beheersen zelf de sociale controlecriteria- en mechanismen of ze beschikken over voldoende middelen om deze te ontwijken of invloed uit te oefenen ten voordele van henzelf. Dit houdt dus in dat zij ongeremd kunnen genieten van alle maatschappelijke goederen en de controle ontlopen.

Maar, wat met degenen die niet de middelen of de macht hebben om deze controle te ondermijnen? Maatschappelijk kwetsbaren ondervinden alle controle, maar niet het positieve aanbod dat de samenleving biedt. In contact staan met de maatschappij betekent voor hun in contact staan met het negatieve, sanctionerende, bedreigende. Als het reguliere systeem faalt, de school, dan is de samenleving verantwoordelijk deze binding terug her op te bouwen. (Coussée & Mathijssen, 2011)

De bedoeling van Pieter Simenon is om de weinige binding die de jongeren hebben met school terug op te houden, of tenminste te behouden. Als de dienst tijdsbesteding een succeservaring is voor de gast, dan kan dit positieve gevolgen hebben voor de re-integratie in de maatschappij. De dienst tijdsbesteding speelt een essentiële rol in het leven van de minderjarige. Tewerkstelling en opleiding zijn de basis van een gegronde binding met de samenleving.

2.2 De dienst tijdsbesteding

Eerder heb ik kort uitgelegd wat de dienst tijdsbesteding nu net inhoudt. Volgens de CANO-werking is de opdracht van de dienst een zinvolle en groeibevorderende gestructureerde dagprogramma waar te maken voor jongeren die in begeleiding zijn bij Jongerenwerking Pieter Simenon. Er werken momenteel drie begeleidsters die elk hun eigen jongeren opvolgen op vlak van tewerkstelling en opleiding.

Een belangrijke opmerking is dat de dienst een ondersteunende module is, dit betekent dat er vanaf de zijlijn gewerkt wordt met de jongere. Wanneer het misloopt in het onderwijs of op de tewerkstelling springt de dienst in om bijsturing en ondersteuning te leveren.

Inhoudelijk vertrekken alle acties vanuit de jongere zelf. Wat zijn de noden, behoeften, vragen, ... Vraaggericht werken en maatzorg staan prioritair. Ook hier is de werking gebaseerd op de CANO-visie. De dagbesteding van jongeren die in een CANO-voorziening terecht komen is problematisch. Dit kan gaan van zwaar spijbelgedrag, onaanvaardbaar gedrag, schoolmoeheid, ... Het kerndoel van dienst tijdsbesteding is om deze negatieve spiraal stop te zetten. Het komt vaak voor dat de ontstane breuken van dergelijke aard zijn dat een traject in het reguliere onderwijssysteem of arbeidscircuit niet meer mogelijk zijn. Wanneer dit gebeurt wordt er samen met de jongere gezocht naar een individueel traject dat op maat is. (Thues, 2014)

Twee doelstellingen zijn cruciaal zijn. Ten eerste het activeren van de jongere. Door een vaste dagstructuur bij de jongere en de context in te lassen wordt er beweging gecreëerd. Er wordt verbinding gemaakt. Het is een opstart voor inclusie met de maatschappij. Het ideaalbeeld van CANO is een volledige participatie in de samenleving. De dienst tijdsbesteding is naast de andere diensten de basis om deze doelstelling te bekomen. De tweede doelstelling is het zoeken naar talenten, vaardigheden, attitudes, zodat er zo snel mogelijk een voltijdse dagstructuur van start kan gaan. Eens deze twee basisdoelstellingen bereikt zijn, is er weer een perspectief voor de jongere. Er is een hoopvolle toekomst. Doorheen dit hele groeiproces is het de bedoeling dat er inzicht wordt verworven in de kwaliteiten, uitdagingen,

handvaten, ... van de jongeren. Deze kunnen bijdragen tot een actief gestructureerd dagprogramma. (Jaspers, 2014)

Daarnaast zijn de externe partners van groot belang binnen de dienst. Hieronder verstaan we meewerkende scholen en werkgevers. Deze samenwerkingsverbanden zijn cruciaal voor een zo groot mogelijk aanbod qua opleiding en tewerkstelling. Verder zijn competenties zoals werken op maat, empathie, motivatie, taakgericht handelen, maturiteit vertonen en informatieverwerking cruciaal.

2.2.1 Takenpakket

Het takenpakket bestaat uit het uitwerken van een tijdsbestedingstraject per individuele gast. Concreet wil dit zeggen:

- het zoeken en realiseren van een onderbouwd tijdsbestedingsaanbod voor de jongere
- het centraliseren van alle aspecten van tijdsbesteding in een totaalpakket
- het ondersteunen van zowel de gasten als externe medewerkers en administratie
- de realisatie van een zo groot mogelijk aanbod op het vlak van zowel opleidingen als tewerkstellingen
- flexibel omgaan met invloeden op de jongere die de tijdsbesteding hinderen

De weekagenda van een dienst tijdsbestedingsbegeleider vult zich vaak in met het overleggen met externe partners (scholen en/of tewerkstellingsplaatsen), opvolging van elke jongere door bezoek oftewel telefonisch contact, ankerteams en/of algemene vergaderingen bijwonen, bij problemen of conflicten zowel naar de jongere als school en/of tewerkstelling communiceren, het zoeken naar nieuwe, onbekende initiatieven, enzovoort.

(CANO-Begeleidingstehuis VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, z.j.)

2.2.2 Trajecten

Verder zijn er verschillende trajecten die de gasten kunnen volgen, waaronder POT, voortraject, brugproject, Project A, Project ervaringsleren, ... Minderjarigen hebben nog altijd leerplicht, waardoor ze verplicht zijn een voltijdse door de staat erkende bezigheid te volbrengen.

Een korte toelichting van deze trajecten:

2.2.2.1 POT

De term POT staat voor 'Persoonlijk Ontwikkelingstrajecten'. POT geldt enkel voor minderjarigen uit het deeltijds onderwijs. Voor jongeren die zich niet bereid voelen om al te gaan werken, kan een POT opgestart worden. Dit traject is zeer individugericht. Maatzorg staat hier centraal. Alles gebeurt op het tempo van de jongere.

Een persoonlijk ontwikkelingstraject kan drie verschillende tijdsduren aannemen: dertien uur, vijftien uur of achtentwintig uur. Er volgt een tweemaandelijks evaluatie van het traject. Er kan dan samen met de begeleider besloten worden wat er verder dient te gebeuren (voortraject, brugproject, ...). Voortrajecten is in de meeste gevallen de volgende stap na het POT. De doelgroep die hiervoor in aanmerking komt, dient bepaalde voorwaarden te vervullen:

- ingeschreven zijn als regelmatige leerling in een Centrum voor Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs of cursist in een Syntra-Vlaanderen
- meteen na de inschrijving als deeltijds lerende ingeschreven zijn bij VDAB/ACTIRIS
- bepaalde kenmerken of een combinatie ervan vertonen
 - Onvoldoende basisattitudes
 - Onvoldoende motivatie om te leren en/of fungeren in de samenleving
 - Weinig keuzebekwaam zijn

(Dienst Beroepsopleiding Onderwijs en Vorming, 2014)

2.2.2.2 Voortraject

De beleidsnota Onderwijs en Vorming 2004 – 2009 veronderstelt dat er dringend kwaliteitsvolle opportuniteiten voor maatschappelijk kwetsbaren gevormd dienen te worden in het hedendaagse onderwijs. Dit om de integratie en participatie in de samenleving te verbeteren en de gebroken bindingen te herstellen.

Door krachtige en kwaliteitsvol tewerkstellingsgerichte trajecten te realiseren wordt de kans op toekomstperspectieven op arbeid alleen maar groter. Een belangrijk element is ook het herwaarderen van het deeltijds beroepsonderwijs waar nog steeds een negatief stigma op plakt.

Door jongeren kansen te bieden is er ruimte voor het verbeteren en dieper ingaan op de noden van de jongere zelf. Door doelgerichtheid en arbeidsmarktgerichte activiteiten te garanderen worden de toekomstperspectieven voor deze jongeren verbeterd. Het Europees Sociaal Fonds biedt financiële steun voor dit project.

(Dienst beroepsopleiding Onderwijs en Vorming, 2014)

2.2.2.3 Brugproject

Het brugproject is meestal een opvolging van het voortraject. De doelgroep aan bepaalde voorwaarden te voldoen:

- ingeschreven zijn als regelmatige leerling in een Centrum voor Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs voor het einde van de leerplicht
- meteen na de inschrijving als leerling ingeschreven zijn als deeltijds lerende bij VDAB/ACTIRIS
- minimum 15 jaar zijn
- arbeidsbereid zijn, maar hun arbeidsgerichte attitudes en vaardigheden nog verder moeten ontwikkelen
- nood hebben aan opleiding en bemiddeling en ook aan gestructureerde opvang en begeleiding, vooraleer zij toe zijn aan reguliere tewerkstelling

(Dienst beroepsopleiding Onderwijs en Vorming, 2014)

Naast het werken aan de theoretische vorming concentreert het brugproject zich op het leren uit praktijkopleiding. Werkgevers oftewel 'promotoren' mensen deze jongere in begeleiding opnemen in hun bedrijf. De tijdsduur van een brugproject omvat maximaal tien maanden, en twintig uren werkweek.

Het is de doelstelling om zo snel mogelijk in het reguliere arbeidscircuit terecht te komen. Ook dit project wordt gesteund door het Europees Sociaal Fonds. Laat mij opmerken dat deze dienst niet draait rond het zoeken en vinden van vrijetijdsbesteding.

Er is een doel aan deze dagactiviteiten verbonden met als toekomstgericht hoofddoel de jongere ten volle te laten participeren in de samenleving door tewerkstelling of onderwijs. Door deeldoelen op te stellen leren ze arbeidsattitudes, zelfinzicht, en dergelijke door middel van deze geplande dagactiviteiten. Dit vergt maatwerk en individuele aandacht voor elke minderjarige.

Methodische uitgangspunten zijn verbindend, bemiddelend, ondersteunend, stimulerend en reflecterend werken. Een belangrijk uitgangspunt is het ondersteunende aspect. De dienst heeft niet de intentie om het zoeken, exploreren, organiseren van de activiteit van de jongere over te nemen. De opdracht is om hierin een steun en hulp te zijn voor de jongere, empowerment en proactief werken staan centraal. Daarnaast tracht de dienst verbindend en ondersteunend samen te werken met zowel interne als externe actoren. De verwachtingen naar de jongeren toe behoudt zich tot het actief meewerken doorheen het groeiproces en het leren van verantwoordelijkheid op te nemen in deze samenwerking. Jongeren kunnen ook groeien binnen de integrale hulpverlening.

(CANO-Begeleidingstehuis VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, 2012)

Door te participeren in de samenleving verhoogt de kans op integratie, daarnaast is het bevorderend voor het verantwoordelijkheidsgevoel van de jongere ten opzichte van werk/school. Een dagstructuur onderhouden is een enorme meerwaarde want het biedt een houvast en veiligheid, daarnaast leert de jongere sociale contacten op te bouwen en te onderhouden met derden.

2.3 Conclusie

De conclusie uit mijn theoretisch kader geeft aan dat de theorie van de maatschappelijke kwetsbaarheid relevant is door zijn aansluiting bij de CANO-visie. De belangrijkste kenmerken van de theorie, de gevolgen van overdracht van generatie naar volgende generatie, ... werden aangehaald. Daarnaast geeft dit hoofdstuk een duidelijk beeld van de dienst en doelgroep. De dienst heeft twee doelstellingen, ten eerste het activeren en ten tweede het zoeken naar de talenten, vaardigheden, ... van de jongere in kwestie. Ook de verschillende trajecten die minderjarigen kunnen volgen werden uitgediept.

3 PRAKTISCH GEDEELTE

In dit deel verantwoord ik mijn onderzoeksmethode namelijk interviews, en beschrijf ik de gebruikte technieken die ik toepaste. Verder vind u hierin mijn conclusie en aanbevelingen terug.

Op de dienst tijdsbesteding ontstaan er verschillende problemen omtrent de motivatie van sommige jongeren en de zoektocht naar werk. Het is enorm complex om werk te zoeken voor laaggeschoolde jongeren. Daarnaast haken sommige jongeren, doorverwezen naar Pieter Simenon, snel af en vinden niet de motivatie om een gestructureerde dagplanning vol te houden. Ik tracht een beeld te scheppen van de begeleiding door zowel de jongeren als de begeleiders te ondervragen. Op deze manier wordt de hulp in vraag gesteld en kunnen bepaalde knelpunten aan het licht komen. Niet alleen dit, ook de positieve aspecten kunnen op deze manier in de kijker worden gezet. Ik tracht een diverse groep te interviewen die verschillende projecten volgen.

3.1 Hoofdonderzoeksvraag

‘Hoe beoordelen de begeleiders en de POS-jongeren de werking en begeleiding van de dienst tijdsbesteding?’

3.2 Deelvragen

Mijn hoofdvraag deel ik op in deelvragen:

De eerste vraag die mij het meest prioritair lijkt is wat de begeleiding van de dienst tijdsbesteding nu werkelijk inhoudt. Dit is vooral een praktische vraag om een duidelijk beeld te krijgen van de dienst. Ten tweede onderzoek ik de invloed van de begeleiding op de jongere. Heeft de begeleiding een positieve of negatieve invloed op de jongere? Belemmert de begeleiding het streven naar zelfstandigheid, of wordt dit net belemmerd door aangeleerde afhankelijkheid. Daarnaast onderzoek ik zowel de ervaringen van de begeleiders als de jongeren zelf. Hoe werden deze ervaringen beleefd? Wat zijn momenten die ze niet zullen vergeten? Dit in zowel positieve als negatieve zin.

Als laatste onderzoek ik de tevredenheid van zowel begeleiding als de jongere. Wat zijn hun meningen over elkaar? wat vindt de dienst van de samenwerking met de jongere en visa versa?

1. Onderzoeksmethode

“Boeije (2005b:27) geeft aan dat in kwalitatief onderzoek de vraagstelling zich richt op onderwerpen die te maken hebben met de wijze waarop mensen betekenis geven aan hun sociale omgeving en hoe ze zich op basis daarvan gedragen. Er worden onderzoeksmethoden gebruikt die het mogelijk maken om het onderwerp vanuit het perspectief van de onderzochte mensen te leren kennen met het doel om het te beschrijven en waar mogelijk te verklaren.” (Evers, 2005)

In dit hoofdstuk tracht ik uit te leggen waarom ik gekozen heb voor het interview als kwalitatief onderzoeksmethode. Om mijn keuze te beargumenteren som ik enkele kenmerken op van deze methode die eveneens als voordeel kunnen bekeken worden.

3.2.1 Directe waarneming in natuurlijke situatie

Wat mij aanspreekt aan het interview is het feit dat het gesprek plaats vindt in de omgeving van de respondent. Hierdoor vergroot de kans op eerlijke, open antwoorden doordat de respondent in zijn eigen comfortzone zit. Het is cruciaal om de jongere op een serene manier te benaderen waarin gelijkwaardigheid centraal staat. Het laatste wat ik wil overbrengen is een gevoel van een verhoor of ondervraging onder druk.

Elk interview is afgenomen in de residentiële voorziening, dit betekent in hun eigen leefruimte, op hun 'kamer'. Ook zijn de interviews afgenomen bij jongeren die een eigen studio huren via begeleid zelfstandig wonen. Dit biedt een grote meerwaarde dat het gesprek in hun eigen leefomgeving wordt gevoerd, zodat ze zich ontspannen, veilig en comfortabel voelen.

3.2.2 De onderzoeker is nadrukkelijk aanwezig bij de dataverzameling

Door zelf 'in het veld' te staan wordt er niet enkel naar de antwoorden gekeken, maar naar de hele omgeving rond de jongere. De context is een bepalende factor in het verwerven van informatie van de respondenten. Door de jongere zijn terrein te verkennen, kleurt dit de informatie die ik krijg en wordt het beeld duidelijker.

3.2.3 Het perspectief van de respondenten staan centraal

Belangrijk tijdens het interview is de antwoorden van de jongere objectief te benaderen. Een kwantitatief onderzoek geeft cijfers weer zonder enig beeld te hebben van de jongere, zijn persoonlijkheid en/of zijn leefwereld. Elk individu geeft zijn eigen betekenissen aan zijn/haar omgeving, het is cruciaal om hier rekening mee te houden tijdens het interview. Door dieper in te gaan op het perspectief dat de jongere heeft, dien je je eigen normen en waarden voor een stuk weg te cijferen om je volledig te kunnen inleven. Dit in tegenstelling tot het ethocentrisme, dat omschrijft dat de eigen waarden en normen superieur zijn ten opzichte van de respondent die waarden en normen handhaaft die tegenstrijdig zijn.

3.2.4 Iedereen aan het woord

Belangrijk om te weten is dat veel jongeren van mijn focusgroep mentaal niet sterk genoeg zijn om zich verbaal uit te drukken. Sommige geïnterviewde jongeren hebben een achtergrond in het buitengewoon onderwijs. Het is prioritair dat de vragen gesteld worden op een laagdrempelige manier, of dat deze extra verduidelijkt worden.

Het begeleidingstehuis werk met verschillende jongeren met verschillende achtergronden. Het is dan ook van groot belang om hier rekening mee te houden tijdens het interview. Vooraleer ik aan mijn interviews begon kende ik wel al enkele jongeren waardoor ik hun capaciteiten kon inschatten. Eén jongen was bijvoorbeeld verbaal zeer sterk en beargumenteerde zijn antwoorden vlot. Bij anderen liet ik hen de vraag herhalen en/of uitleggen aan mij. Op deze manier was ik zeker of ze begrepen wat ik bedoelde.

Er zijn vier soorten rollen die een interviewer kan aannemen:

1. de afstandelijke interviewer (weinig emoties, geen diepte)
2. de gedeeltelijk afstandelijke interviewer (diepte, tonen emoties, afstand behouden)
3. de meelevende interviewer (rapport opbouwen, streven gelijkwaardige relatie)
4. de volledige meelevende interviewer (meeleven, gelijkwaardigheid, zeer persoonlijk)

Aangezien ik ook de begeleiding wil onderzoeken zal ik trachten te wisselen tussen het type 'meelevende interviewer' oftewel 'de observerende participant' en de gedeeltelijke afstandelijke interviewer oftewel 'de participerende observeerder'.

De afstandelijke interviewer past niet voor de doelgroep waar ik mee omga, het zijn jongeren. Een formeel gesprek is hier geen optie net zoals de volledig meelevende interviewer. Het zijn allebei extremen, de laatste is gericht op zeer persoonlijke intrinsieke materie. Dit past niet bij het onderzoek dat ik wil voeren, ik onderzoek een externe factor, nl. de begeleiding.

3.3 Besluit van de bevindingen

3.3.1 Jongeren

Om te beginnen kader ik de jongeren die ik geïnterviewd heb. Eén jongere zit in een time-out. Deze jongere heeft zich vrijwillig aangemeld bij het begeleidingstehuis van Jongerenwerking Pieter Simenon in samenspraak met zijn consulent. Hij verblijft residentieel in de voorziening door de moeilijke thuissituatie.

2 jongeren zijn voltijds aan het zoeken naar werk en hebben geen tijdsbesteding. Zij zitten allebei tevens op begeleid zelfstandig wonen. Nog 3 jongeren volgen brugproject en de laatste 2 jongeren volgen het persoonlijk ontwikkelingstraject, oftewel POT. De 3 jongens die brugproject volgen verblijven residentieel in de voorziening. Op deze manier heb ik mijn doel bereikt om een diverse groep aan te spreken met verschillende trajecten.

Het is duidelijk dat bij de 7 POS-jongeren die ik heb ondervraagd er over het algemene een grote tevredenheid heerst over de begeleiders van de Dienst Tijdsbesteding. De gemiddelde score van alle 7 ondervraagden op tien is exact 7,9 oftewel afgerond een 8. Deze score geeft natuurlijk enkel een indicatie van wat bijna 1/3de van de POS-jongeren van de begeleiding vinden.

Van de 7 jongeren die ik heb geïnterviewd is er een unanieme verklaring dat zij genoeg inspraak hebben tijdens belangrijke gesprekken met school/werkgever. Ze voelen niet dat ze op de tweede plaats komen. Zij hebben het gevoel dat er rekening wordt gehouden met wat voor hun belangrijk is, dat er geen beslissingen worden genomen waarmee zij niet akkoord gaan.

Van 2 jongeren hoor ik dat zij meer opvolging zouden willen. De dienst tijdsbesteding is er vooral als ondersteunende module. Zij springen in wanneer het fout loopt, maar wanneer het goed loopt, verschuiven ze naar de achtergrond. Jongeren waar er problemen voordoen, wordt geen tot weinig contact meer opgenomen. Omdat de dienst ondersteunend is, is het contact met de jongere fluctuerend. Van 1 jongere hoor ik dan ook dat de begeleiding op sommige momenten teveel aanwezig is en op andere momenten te weinig. Verder is er 1 jongere die een ervaringsdeskundige als begeleid(st)er een meerwaarde vindt.

Hij verklaart dat dat een vertrouwensband creëert. Een ervaringsdeskundige in drugs en/of een moeilijke gezinssituatie. De jongere zou zich dan veel meer begrepen voelen en dit zou het wederzijds respect en vertrouwen vergroten.

De 6 andere jongeren vinden dat zij de begeleidster van dienst tijdsbesteding voldoende zien. 1 jongere heeft een afspraak gemaakt, en deze is nooit nagekomen door zijn begeleidster. Hierover was hij niet te spreken en hij gaf aan dat de communicatie tussen de begeleiding en de jongeren volledig verkeerd zit.

Ondanks de ondersteuning en pogingen tot het herstellen van de opgelopen breuken, is het terug verbinding maken met de maatschappij niet altijd een succes. 1 jongere vond ook dat de communicatie te eenzijdig is. Begeleiders maken de verslagen over gebeurtenissen/situaties met de jongeren in kwestie, waardoor het verhaal maar van één kant gehoord wordt.

Alle jongeren vinden de dienst nuttig. Ze zijn blij met de hulp die ze krijgen. Van 1 jongere hoorde ik letterlijk gemakzucht. Bij problemen dient de dienst het op te lossen. De dienst zoekt naar oplossingen voor problemen of conflicten die zich voordoen. Dit kan een nadeel vormen dat de jongeren te snel afhankelijk worden van de hulp.

3.3.2 Begeleiding

Unaniem blijkt dat de dienst tijdsbesteding te weinig maatgericht kan werken. Dit door de tijdsdruk van zowel interne als externe factoren. Voor de contextbegeleiding is het belangrijk dat de jongere zo snel mogelijk een tijdsbesteding heeft. Ook moeten de jongeren voldoen aan de leerplicht. Wanneer zij geen tijdsbesteding hebben is dit geen wettelijke situatie.

Door deze druk van buitenaf is het ook belangrijk om met alles in orde te zijn, zoals bijvoorbeeld wettelijke afwezigheden. Eigenlijk zou de jongere zelf alles moeten regelen, maar als dit wordt overgelaten aan de jongere/context kan het snel mis lopen. Daarom treedt dienst tijdsbesteding op. Dit kan als nadeel hebben dat afhankelijkheid wordt aangeleerd.. Wanneer de begeleider het zelf regelt geeft dit controle en zekerheid. Deze zekerheid heb je niet als je het aan de jongere overlaat. Dit is een grote valkuil.

Voor de begeleiding is het belangrijk dat er meer samenwerking komt tussen de verschillende teams, soms is er het gevoel dat een probleem van het ene naar het andere team wordt verschoven. De samenwerking tussen de teams kan dus nog beter. Daarnaast is er ook vraag naar vernieuwende, innoverende projecten ideeën binnen de dienst.

De dienst past nu ook een opfrissing van het CANO-denken toe. Dit wil zeggen dat er meer gewerkt moet worden met de context van de jongere. Niet alleen de jongere motiveren maar ook de ouder(s) en de verdere leefomgeving, een geïntegreerde benadering met andere woorden.

3.4 Aanbevelingen

Dit onderzoek heeft 1/3^e van de populatie onderzocht. Het geeft belangrijke aanwijzingen, maar kan niet als volledig representatief beschouwd worden.

Wat belangrijk is, is dat er een duidelijke opvolging blijft jongeren die het goed doen op school en/of tewerkstelling. Op deze manier kan volgens mij preventief gewerkt worden door zicht te houden op de jongeren waar en zich op dat moment geen problemen of conflicten voordoen.

Ook bij Project A mag er meer betrokkenheid komen vanuit de dienst tijdsbesteding, ok al is dit een intern project. Dan nog is het volgens mij belangrijk om hier kort op de bal te spelen. Daarnaast is het volgens mij van groot belang om de jongeren nog verder voor te bereiden op zelfstandigheid. Door de jongeren zelf meer in handen te geven zal dit hun verantwoordelijkheidsgevoel doen groeien. Dit gaat ook de valkuil van de begeleiding tegen gaan, namelijk het teveel overnemen van de jongere. Dit is echt geen gemakkelijk gegeven, uit eigen ervaringen op stage weet ik dat de controle aan de jongere overlaten niet simpel is.

Veel van deze jongeren beseffen niet wat dit allemaal betekent, het maken van afspraken, zoeken naar opleidingen/tewerkstelling, ... Door hen meer taken te geven zoals bijvoorbeeld, het zelf bellen naar de werkgever in verband met ziekte, zelf een afspraak regelen, ... vergroot de kans dat zij meer motivatie hebben om dit na te komen. Dit voorkomt en bestrijdt naar mijn mening "Als ik iets fout doe, dan wordt het wel voor mij opgelost." Daarnaast zorgt deze verantwoordelijkheid voor een betere

voorbereiding naar het volwassen leven toe. Op deze manier wordt duidelijk voor de jongere wat er achter de schermen allemaal gedaan wordt voor hun, en wat dit inhoudt. Op dit moment hebben zij namelijk geen exact beeld van de dienst tijdsbesteding.

De vraag van één jongere om een ervaringsdeskundige in te schakelen als begeleid(st)er lijkt mij ook zeer zinvol. Dit vergroot het wederzijds begrip en respect. Dit zou aan kunnen slaan bij de jongeren en kan er misschien sneller een vertrouwensband opgebouwd worden.

Vanuit de dienst hoor ik dat de taakinvulling essentieel is voor de jongere, maar dat er behoefte is aan meer diepgang. Meer diepgang zodat er niet enkel oppervlakkige contacten zijn met de jongere, maar dat de begeleidster zelf als een ware meerwaarde wordt gezien in het leven van de jongere. Uit ervaring blijkt dat het aanklappend werken de meest effectieve manier is de jongeren te bereiken. Om een beter contact te krijgen met de jongere, lijkt het mij het beste dat de begeleidster mee draait op de tewerkstellingsplaats van de jongere. Dit wordt zelf ook aangegeven door een begeleidster tijdens een interview. Door enkele keren een dag mee te draaien, kan er een band worden opgebouwd en kan er een beter beeld gevormd worden vanuit de begeleiding wat het werk en/of opleiding van de jongere inhoudt.

3.5 Conclusie

Ik heb getracht om een antwoord te krijgen op mijn hoofdvraag: 'Hoe beoordelen de begeleiders en de POS-jongeren de werking en begeleiding van de dienst tijdsbesteding?'. Ik heb 7 van de 22 jongeren ondervraagd. De resultaten die ik bekomen heb zijn een belangrijke aanwijzing van de meningen van de jongeren.

De begeleiding scoort bij de jongeren een 7,9 op 10. De begeleiding scoort hun werking een 7,3 op 10. Vanuit de 7 jongeren heerst er een algemene tevredenheid. Zij zijn blij met de hulp en ondersteuning die ze krijgen vanuit de dienst. Zij zien het 'ondersteunende' als iets positief, terwijl het vanuit de begeleiding soms als een minpunt, zijnde afhankelijkheid bevorderend, wordt gezien. Er is dus geen nood aan een intenser contact vanuit de jongeren met hun begeleidster. Wel hoorde ik vaak terugkomen dat wanneer een jongere een opleiding en/of tewerkstelling niet meer ziet zitten, er toch vanuit de dienst druk gelegd wordt dit vol te houden. 1 gast

reageerde achteraf positief, dat dit inderdaad de juiste keuze was. De anderen ervoeren dit enkel als een frustrerend gegeven.

De zelfstandigheid en verantwoordelijkheidsgevoel bij de jongeren is nog niet helemaal op punt. Bijvoorbeeld bij ziekte neemt de dienst meestal voor de jongeren contact op met de school/werkgever om hun afwezigheid te verantwoorden. Problemen worden dus vaak buitenom geregeld.

Dit leid ik niet enkel uit de gesprekken met de jongeren af, maar ook vanuit mijn eigen ervaringen. 1 begeleider ziet dit zelf ook als een heikelpunt, namelijk controle loslaten en de verantwoordelijkheid overlaten aan de jongere.

Dit is delicaat en niet makkelijk. Als stageopdracht ben ik externe partners, de scholen gaan interviewen. Enkelen hiervan vinden net dat er meer begeleiding en controle moet zijn. Dit gaat tegen de visie van de jongerenwerking Pieter Simonon in. Het aanleren van zelfstandigheid en verantwoordelijkheid is en blijft een moeilijk gegeven. Aan de dienst wordt langs vele kanten getrokken en de verschillende partijen tevreden te stellen, dit is niet altijd even vanzelfsprekend is. Daarnaast heerst er kort samengevat vanuit de dienst zelf een nood aan innovatie, het optimaliseren van het CANO-denken, een verlaging van externe druk en een bevordering van de samenwerking.

4 KRITISCHE BLIK

Het hoofdstuk kritische blik gaat over mijn ervaringen tijdens het eindwerk. Wat heeft dit met mij gedaan, wat heb ik hieruit geleerd, wat waren de negatieve en positieve punten, Dit deel geeft een weergave over mijn persoonlijke bevindingen tijdens dit hele proces.

4.1 Beperkingen in het onderzoek

Het moeilijkste vond ik het aantal kandidaten vinden. In de pool van de 22 POS-jongeren, bevinden zich gasten die minder dan drie maanden in begeleiding zijn. Wat zijn hun ervaringen met de dienst tijdsbesteding en wat is de meerwaarde die zij kunnen bieden, vroeg ik mij af. Ik trachtte vooral te zoeken naar jongeren die minstens 3 maanden in begeleiding waren om zo een meer representatieve kijk te krijgen op de werking van de dienst. Daarnaast wou ik jongeren die diverse trajecten hebben afgelegd, om een breed perspectief te krijgen.

Daarnaast zijn er crisisgasten. Deze jongeren krijgen geen inhoudelijke hulpverlening. zij krijgen enkel een plaats aangeboden om te kunnen slapen.

Ook waren er jongeren die ik zelf opvolg. Deze kon ik zelf niet bevragen want dan kan het een evaluatie van mijzelf betreffen. Ook een groot probleem was de gewilligheid van de jongeren om mee te werken. Degenen die mij kenden waren bereid om mee te doen, degenen die mij niet kenden, waren moeilijk te contacteren.

Tijdens het werken aan mijn eindwerk heb ik in totaal 18 gasten (81,8%) trachten te bereiken waarvan 4 gasten (18,1%) de telefoon niet opnamen, 5 gasten (22,7%) die ikzelf opvolg waardoor ik deze niet kon interviewen en 6 gasten (27,2%) die niet wilden deelnemen. De overige 7 (31,8%) waren wel bereid mee te werken aan een interview. Mijn resultaten zijn gebaseerd op iets meer dan 1/3de van de volledige populatie. Mijn verwachtingen waren om tenminste 50% te bereiken, om alsnog een grotere representativiteit te bereiken. Dit was frustrerend voor mij als onderzoeker. Uiteindelijk heb ik mijn uiterste best gedaan om zoveel mogelijk jongeren te interviewen en zowel negatieve als constructieve feedback te bevragen.

Tijdens de interviews waren sommige jongeren ook zeker niet praatgraag. Ze antwoorden eerder kort, ook als ik dieper op inging op hetgeen ze zegden, bleven de antwoorden oppervlakkig. Dit vond ik wel vervelend omdat ik soms moest sleuren om constructieve feedback te ontvangen.

4.2 Proces en beleving

Het proces was zeer leerrijk voor mij. Ik heb, in combinatie met de stage, zeer veel inzicht verworven over mezelf. Verder heb ik van stress niet al te veel last gehad. Bij moeilijke momenten nam ik afstand om even te herbronnen door andere activiteiten te doen. Daarna kon ik weer met een frisse start verder doen.

Het geluk is dat ik niet gewacht heb aan mijn onderzoek te beginnen, ik ben er meteen in gevlogen. Alsnog kon ik het werken aan het eindwerk en mijn stageportfolio goed met elkaar combineren. In het begin vond ik het eindwerk een hele uitdaging. Ik heb intensief aan het eindwerk gewerkt en ben er trots op dit voor de deadline te hebben kunnen afwerken.

4.3 Stageplaats

Vanaf de eerste dag was mijn stageplaats een fijne ervaring, vooral door de sfeer die er heerste tussen de verschillende collega's. Ik werd er hartelijk verwelkomd door iedereen. Inhoudelijk merk ik een groot verschil met mijn vorige stageplaats. Dit was een sociaal-economische organisatie. Daar werd veel nadruk op het economische aspect gelegd, en had ik soms het gevoel in een 'bedrijf' te werken. De aandacht voor de 'mens' was een stuk minder.

Het was daarom een verademing om bij Jongerenwerking Pieter Simenon terecht te komen. Mijn kennen en kunnen kwamen hier veel meer tot hun recht. Ook wordt bij Jongerenwerking Pieter Simenon net de nadruk gelegd op de behoeften en noden van de gasten. Dit vind ik een zeer verrijkende en positieve instelling. De CANO-visie is een enorme meerwaarde voor de doelgroep. Ik kijk op naar de begeleiders in het tehuis, hun visie, werking, motivatie, ... Het was voor mij een zeer bewonderenswaardige ervaring. Ik hoop dat ik als hulpverlener ooit hetzelfde niveau kan bereiken.

Hetgene wat ik moeilijk vond tijdens mijn stageperiode is de huidige situatie van maatschappelijk kwetsbare jongeren. De organisatie wil maatwerk en vraaggericht werken met de jongeren. De huidige samenleving en het regulier onderwijssysteem laten dit jammer genoeg niet toe. Net omdat België en de meeste Westerse landen prestatiegericht zijn, krijgen jongeren die uit de boot vallen geen of weinig kansen.

Jongeren met een moeilijke achtergrond hebben geen plaats in het onderwijs dat enkel gericht is op de middenklasse. Er heerst ook nog altijd veel stigma, kijk maar naar de indeling van het onderwijs: ASO, KSO, TSO, BSO. In al mijn jaren op het middelbaar was er altijd een onderliggend etiket verbonden aan deze richtingen. Ik ben persoonlijk ook voorstander van de hervormingen die het onderwijs te wachten staan. Geen exclusie, maar inclusie.

De huidige jongerenwerkloosheid in België maakt het er voor maatschappelijke kwetsbare jongeren niet makkelijker op en dus ook niet voor de jongeren in begeleiding in het begeleidingstehuis.

4.4 Eigen leerproces

Mijn derdejaarsstage was een zeer leerrijke ervaring. Mijn tweedejaarsstage was ook een stage waarin ik veel zelfreflectie heb kunnen doen, maar niet zo verrijkend als deze. Er wordt van je verwacht dat je volledig zelfstandig werkt tegen het einde. Dus er werd een hele hoop verantwoordelijkheid aan mij gegeven. In het studentenleven was ik weinig verantwoordelijkheid gewend, dat was vooral een mentale struikelblok.

Wat als ik iets fout doe, waardoor ik de jongeren die ik opvolg in de problemen breng? Dat was mijn grootste angst. De angst om fouten te maken door vergetelheid of onoplettendheid. Dit maakte mij bij de aanvang van stage zeer onzeker, maar na een tijd kon ik alles beter relativeren. Iedereen maakt fouten, heb ik geleerd.

Mijn grootste werkpunten waren het leren organiseren, plannen, oplossingsgericht nadenken, vooruitdenken, voorbereidend werken, Verder had ik vooral veel moeite met mijn organisatorische vaardigheden. Ik ben geen planner, en deze stage heeft mij echt geleerd om te organiseren en gestructureerd te werken. Dit had ik nooit op de schoolbanken kunnen bereiken. Het feit dat in de werking je volledig zelf je planning moet opmaken, dat er geen opgelegde structuur is, was de perfecte

leermethode voor mij. Ik was ook zeer blij hoe goed de band was met de jongeren. Voor ik begon had ik hier wel wat schrik voor, maar dit viel zo goed mee tijdens de stage. Het was een hele opluchting voor mij dat de doelgroep mij echt lag. Ze accepteerden mij als begeleider, en dat vond ik de grootste uitdaging en de grootste prioriteit bij aanvang van mijn stage.

De werkwijze die bij mij werd toegepast bij de dienst was “We gooien je in het diepe, en je leert maar zwemmen.” En deze methode was perfect voor mij, ik ben vaak tegen een muur gebotst, maar heb hieruit ook kunnen leren en verder geraken. Niet alleen op professioneel vlak heb ik een stuk zelfzekerheid verworven, maar ook op persoonlijk vlak. Ergens ben ik ook trots dat ik deze stage heb kunnen voltooien omdat de doelgroep waar het begeleidingstehuis mee werkt geen makkelijke doelgroep is.

Verder ben ik ook trots op mijn stressbestendigheid, wat ik eerst totaal niet had. Van thuis uit werd altijd alles voor mij gedaan, ik werd altijd opgevangen door alles en iedereen. Een echt zondagskind, maar op mijn stage heb ik geleerd om zelf initiatief te nemen, voor mezelf na te denken en zelfstandig te leven. Iedereen zag mij als de meest ontspannen, stressbestendige persoon ooit, maar dat was soms een illusie. Deze voorbije 4 maanden heb ik geleerd om de confrontatie met stress aan te gaan en dit op een constructieve manier aan te pakken.

Dat vond ik het mooiste wat ik er aan mijn stage heb overgehouden. Niet alleen dat ik enorm fijne mensen heb leren kennen met dezelfde visie en instelling als mezelf, maar ook het zelfstandig werken heb geleerd. Nu ben ik een stuk volwassener dan 4 maanden geleden.

4.5 Conclusie

Deze kritische blik geeft weer waar ik het moeilijk mee had, dit was vooral met het aantal interviews dat niet representatief is, maar ook de onzekerheid en de onwetendheid die ik bij aanvang van stage had. Deze stage heeft mij zoveel zelfzekerheid en assertiviteit bijgebracht. Ik kan de begeleiding in het begeleidingstehuis niet genoeg bedanken voor de hulp, fijne momenten en het vertrouwen dat ze mij gaven. Het beste hoe ik dit kan beschrijven is dat ik een stagiaire was, maar mij nooit zo heb gevoeld.

5 Algemeen besluit

Doordat de hulpverlening in VZW Jongerenwerking Pieter Simenon zich concentreert op minderjarige jongeren, leek het mij relevant om de mening van de jongeren te bevragen. Door te weten hoe zij denken over de begeleiding, kan er een beeld gevormd worden van wat de hulpverlening betekent voor de jongeren. Ik heb mij geconcentreerd op de POS-jongeren. De POS- en MOF-jongeren zijn enkel in theorie af te bakenen, maar in praktijk wordt dezelfde aanpak gehanteerd. Vele van deze jongeren hebben veel breuken opgelopen in het verleden. Hier komt de theorie van maatschappelijke kwetsbaarheid. De dienst probeert op hun manier deze

De hulpverlening wordt afgetoetst aan wetenschappelijke theorieën, onderzoeken, ... maar het leek mij belangrijk om een evaluatie af te nemen bij de jongeren zelf over de begeleiding. Ik heb mij toegespitst op de dienst tijdsbesteding aangezien ik op deze afdeling stage volg. Uit deze evaluatie ben ik te weten gekomen wat de jongeren van de werking van de dienst vinden. De onderzoeksmethode die ik hiervoor gebruikt heb is het afnemen van interviews. Van de 22 POS-jongeren heb ik 7 jongeren kunnen interviewen. Ik heb getracht om jongeren met verschillende trajecten te interviewen om de diversiteit en representativiteit te behouden in de mate van het mogelijke.

Hieruit bleek dat er een algemene tevredenheid heerst, velen hebben positieve ervaringen met de dienst. Elke jongere vindt dat hij genoeg inspraak heeft bij kwesties rond zijn opleiding/tewerkstelling, dat ze voldoende begeleid worden. 1 jongere vindt dan weer dat er soms te veel en soms te weinig begeleiding. Een andere zou zijn begeleidster van diens tijdsbesteding toch meer willen zien. Daarnaast is er een jongere die baat heeft bij een ervaringsdeskundige. Een persoon die dezelfde moeilijke situatie heeft meegemaakt in zijn jeugd. Dit draagt volgens hem bij tot meer wederzijds begrip. Ze geven de begeleiding een score van 7,9. Vanuit de begeleiding is er een algemene score over hun werking van 7,3 gegeven. De werkpunten van de dienst liggen nog in het zich verdiepen van de CANO-visie, het inperken van de externe druk rond het zo snel mogelijk opstarten van een tijdsbesteding, het zoeken naar innoverende ideeën voor de tijdsbestedingen van jongeren, een intensere samenwerking tussen de teams en een intenser contact met

de jongere verkrijgen door op de werkvloer en/of in de opleiding dagen mee te volgen.

6 Bronnen

6.1 Elektronische bronnen

AGENTSCHAP JONGERENWELZIJN, Intersectorale toegangspoort. *Internet*, 2014.
(<https://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/onze-hulpverlening/intersectorale-toegangspoort/>)

VZW BEGELEIDINGSCENTRUM DE STAPPEN, e.a., CANO, Centrum voor Actieve Netwerkontwikkeling en Omgevingsondersteuning. *Internet*, oktober 2009.
(<http://www.canovlaanderen.be/sites/default/files/CANO%20-%20visie.pdf>)

AGENTSCHAP JONGERENWELZIJN, Private voorzieningen, *Internet*, 2014.
(<https://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/onze-hulpverlening/private-voorzieningen/projecten/>)

STEUNPUNT JEUGDHULP, MOF en procedure, *Internet*, 2013.
(<http://2013.steunpuntjeugdhulp.be/?action=onderdeel&onderdeel=72>)

STEUNPUNT JEUGDHULP, Private voorzieningen BJZ, *Internet*, 2013.
(<http://2013.steunpuntjeugdhulp.be/?action=onderdeel&onderdeel=39>)

Dienst beroepsopleiding departement onderwijs en vorming, *Internet*, 2014.
(http://www.ond.vlaanderen.be/dbo/projecten/projecten_alternerend%20leren_brug.html)

VZW Jongerenwerking Pieter Simenon, Missie. *Internet*. z.j.
(<http://www.pietersimenon.be/vzw/missie.html>)

6.2 Mondelinge bronnen

GERITS, R., *mondelinge mededeling*, formeel gesprek 8 mei 2014

JASPERS, I., *mondelinge mededeling*, formeel gesprek, 12 februari 2014

SERDONS, K., *mondelinge mededeling*, formeel gesprek, 13 februari 2014

THUES, K., *mondelinge mededeling*, formeel gesprek, 11 februari 2014

6.3 Boeken

COUSSEE, F., MATHIJSSSEN, M., *Uit de marge van het jeugdbeleid. Werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren.* p. 26 – 32. Leuven, Acco, 2011.

EVERS, J., *Kwalitatief interviewen: kunst én kunde.* p. 112 – 115. Den Haag, Lemma, 2007.

RINK, J.E., *Pedagogische verwaarlozing en orthopedagogiek. Opvoeden, behandeling, personeelsbeleid, management.* P. 59 – 61. Leuven, Garant, 1995.

VETTENBURG, N., *Maatschappelijk engagement: een besef van kwetsbaarheid.* p. 75 – 78. Gent, Academia Press, 2012.

6.4 Overige

Jaarverslag, CANO-Begeleidingstehuis VZW Jongerenwerking Pieter Simonon, 2012. (jaarverslag)

Competentieprofiel dienst tijdsbesteding, CANO-Begeleidingstehuis VZW Jongerenwerking Pieter Simonon, z.j. (interne nota)

MARTENS., L., *Omzendbrief Wel 99/01 van 20 januari 1999 (B.S 29.IV.1999)*, Brussel, 1999. (omzendbrief)

7 Bijlagen

7.1 Vragenlijst jongeren

7.1.1 Evaluatie tijdsbesteding

1. Hoe lang ben je al in begeleiding bij de dienst tijdsbesteding?
2. Wat is de tijdsbesteding die je nu volgt?
3. Wat heb je tot nu toe bereikt met de hulp van de dienst tijdsbesteding qua opleiding en/of tewerkstelling?
4. Beantwoordt hetgeen wat je nu bereikt hebt aan je verwachtingen?
5. Wat vind je van de tewerkstelling/opleiding die je nu volgt?
6. Hoe zie je je verdere toekomst op vlak van werk/opleiding?

7.1.2 Evaluatie begeleiding

7. Wat vind je van de begeleiding dienst tijdsbesteding tot nu toe?
8. Vind je dat je voldoende begeleid wordt of te weinig?
9. Wat vind je van de ondersteuning die je begeleidster je geeft tijdens gesprekken met school/werkgever?
10. Als je de begeleiding een score zou kunnen geven op tien, hoeveel zou je ze dan geven?
11. Vind je dat je voldoende inspraak hebt?
12. Moest dienst tijdsbesteding niet verplicht zijn, zou je het dan willen?

7.2 Vragenlijst begeleiding

1. Hoe zou je de begeleiding scoren op tien vanuit eigen perspectief?
2. Wat vind je van de samenwerking met de jongeren in het algemeen?
3. Hoe verloopt de communicatie met de jongeren?
4. Vind je dat je voldoende tijd hebt per jongere?
5. Wat zijn de positieve punten van de begeleiding?
6. Wat zijn de knelpunten van de begeleiding?
7. Vind je dat de dienst voldoende erkend wordt in het begeleidingstehuis?
8. Wat moet er op korte termijn veranderen?
9. Wat moet er op lange termijn veranderen?

7.3 Contract toestemming minderjarige

Pieter Simenon Begeleidingstehuis

Martinus Van Gurplaan 45

3920 Lommel

Ik, ondergetekende verklaar hierbij dat ik toestemming geef aan Nora Gielen tot het afnemen van een interview met een voice recorder over een evaluatie van de dienst tijdsbesteding als onderdeel van haar eindwerk. De bandopname wordt in het eindwerk uitgeschreven met als voorwaarde dat de anonimiteit blijft gelden. De bandopname wordt na het uitschrijven vernietigd.

Datum:

.../.../.....

Handtekening jongere
Gielen

Handtekening Nora

